

משפחה ומלחמה

למלחמת מצווה יוצאים אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה, כיון שמדובר בפיקוח נפש. אך במלחמת הרשות מפרטת פרשתנו מי מתאים לצאת למלחמה, ומיהם הפטורים החוזרים לביתם. ברור ומובן לנו שאת הירא ורך הלבב מחזירים לביתו, כיון שלא יביא תועלת רבה בקרב, וגרוע מכך - הוא עלול לפגוע במוטיבציה של שאר הלוחמים. אך רשימת החוזרים כוללת לוחמים נוספים שכן היו יכולים לסייע בלחימה ולתרום להצלחתה: מי שבנה בית ולא חנכו, מי שנטע כרם ולא חיללו, ומי שארס אישה ועדיין לא נשאה. אין זו רשימה סתמית - מדובר על שלושה שלבים של בניית משפחה (גמרא, סוטה מד, א). כך דואגת התורה לשלימות המשפחה גם בצדדים המעשיים והכלכליים (ראוי לייחד לסוגיית הסדר המוצע מאמר נפרד כדי לראות כיצד מקיימים הדרכה זו בימינו).

מה הטעם לפטור מגיוס? ידועה המשנה במסכת סוטה (ה, ה) שנותנת טעם לחזרתם של אלו לא כסיבה עצמאית, אלא כדי למנוע בושה מהירא ורך הלבב שחוזר מפחד העבירות שבידו. אך מדוע נבחרו דווקא אנשים אלו לחפות על בעל העבירות? אפשר לתת הסבר שניתן ללמוד ממנו לדורנו, דור בו אחת המלחמות הגדולות שלנו היא דווקא על המשפחה.

בפשט הפסוקים נראה שהסיבה לבחירת החוזרים היא שהם התחילו מהלך חשוב, ואם ימותו במלחמה יהיה צער גדול על כך שלא זכו להשלימו. אך ההלכה אומרת שהמתחילים הללו מתגייסים עם כולם ומגיעים לשדה המערכה, שם כהן משוח מלחמה מכריז על חזרתם, והם עוברים לפיקוד העורף ומספקים מים ומזון לאחיהם הלוחמים. לעומת זאת, דווקא מי שכבר השלים את המהלכים, דהיינו בנה בית וחנכו, נטע כרם וחיללו, ארס אישה ונשאה - אפילו לא יוצא לשדה המערכה, ונשאר נקי לביתו ואף אינו מספק מים ומזון ללוחמים.

נראה שהמסר הוא החשיבות הגדולה בשמירה על שלימות המשפחה החדשה שקמה. ואולי זו הסיבה העיקרית שלמענה מלכתחילה עם ישראל יוצא למלחמת הרשות - להרחיב את יישוב הארץ ולהגדיל את מספר המשפחות שיכולות לבנות בית ולטעת כרם. המשפחה בעם ישראל היא הגרעין הפנימי שמצמיח ומחייה את הכל, ולמענו מוותרים אפילו על יציאה למלחמה באויבים. אם כן ודאי שצריך להילחם בתנועה שמתגאה בעבירות שמחריבות את המשפחה, אך עם זאת לא לשכוח את הסבר המשנה ולא לפגוע במי שירא מהעבירות שבידו.

הרב אליהו האיתן

רב משיב במכון פועה ומרבני
המכון הישראלי למשפחה

"בוחרים במשפחה" - ארגון חברתי ששם לו למטרה לחזק ולקדם את ערכי המשפחה בחברה ובמדינה, מול מגמות הפירוק של התא המשפחתי בארץ ובעולם

